

Lumijoki
Arjen luksusta

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

Lumijoen valtuustolle

Sisällys

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	1
1.1 Tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoitteet	1
1.2 Kokoonpano	1
1.3 Toimintamuodot	2
2 VUODEN 2024 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY	3
3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	4
3.1 Toiminnalliset tavoitteet	4
3.1.1 Yleishallinto	5
3.1.2 Sivistys- ja kulttuurilautakunta	5
3.1.3 Yhdyskuntalautakunta	8
3.2 Taloudelliset tavoitteet	9
4 HENKILÖSTÖ	12
5 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	13
6 SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA	13
7 YHTEENVETO	14

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoitteet

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi; ja
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Lumijoen kunnan hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnan on:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa; sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

1.2 Kokoonpano

Valtuusto on valinnut toimikaudeksi 2025-2029 tarkastuslautakunnan jäsenet seuraavasti:

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Kaakinen Veli-Antero, pj.	Ervasti Juuso
Hangasvaara Toni, varapj.	Lampela Toni
Nybacka Marja	Holmberg Anneli

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Lautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut hallintosihteerinä Sari Lampela. Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Vastuullisena tilintarkastajana toimii KHT, JHT Eetu Rantakeisu.

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava:

- onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti;
- antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta;
- ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita; sekä
- onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Vuoden 2025 tilintarkastus on sisältänyt 8,5 tarkastuspäivää. Tilintarkastaja HT, JHT Eetu Rantakeisu on osallistunut vuoden 2025 arviointia koskeviin kokouksiin. Tilintarkastuksesta tehdyn sopimuksen mukaisesti tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle tilintarkastusohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Esteellisyydet on huomioitu tarkastuslautakunnan toiminnassa. Tarkastuslautakunnan Marja Nybacka on sivistys- ja kulttuurilautakunnan jäsen, joten hän on esteellinen arvioimaan ko. lautakunnan toimintaa.

1.3 Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta kokoontui seitsemän kertaa vuoden 2025 toteutumisen arviointia varten. Tarkastuslautakunta laati työohjelman vuodelle 2025.

Tarkastuslautakunta kuuli toimikauden alkaessa kunnanjohtajaa, loppuvuodesta 2025 sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan viranhaltijoita sekä kunnanjohtajaa, teknistä johtajaa sekä kunnanhallituksen ja valtuuston puheenjohtajaa. Sivistystoimenjohtaja-rehtori, vs. varhaiskasvatusjohtaja sekä tekninen johtaja antoivat selonteon vastualueestaan, jonka lisäksi tekninen johtaja antoi katsauksen kunnan varautumisesta. Kunnanjohtaja antoi selonteon sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanjohtaja sekä talous- ja hallintojohtaja ovat esitelleet loppuvuodesta 2025 talouskatsauksen sekä kunnan ja Monetra Oy:n välistä yhteistyötä. Alkuvuodesta 2026 tarkastuslautakunta kuuli yhdyskuntalautakunnan toiminnasta teknistä johtajaa ja kehityspäällikköä. Lisäksi vuoden 2025 toimintaa ja tavoitteiden toteutumista ovat kokouksessa esitelleet Lumijoen kunnan tytäryhtiöiden Lumijoen Vesi Oy:n ja KOy Lumijoen Kartanon toimitusjohtajat. Kunnanjohtaja sekä talous- ja hallintojohtaja antoivat selonteon määrärahojen ylityksistä sekä esittelivät vuoden 2025 tilinpäätöksen. Kunnanjohtaja antoi selonteon kunnan yleistilanteesta ja ajankohtaisista asioista.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuusilmoitukset kesäkuun, syyskuun ja marraskuun 2025 kokouksessa ja saattanut muutokset valtuustolle tiedoksi. Tarkastuslautakunta haluaa kiittää viranhaltijoita hyvästä asioiden esittelystä lautakunnalle.

2 VUODEN 2024 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Valtuusto käsitteli vuoden 2024 arviointikertomuksen 26.5.2025 § 30. Valtuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi.

Kunnanhallitus pyysi lautakuntia käsittelemään arviointikertomuksen oman toimialansa osalta. Kunnanhallitus, sivistys- ja kulttuurilautakunta sekä yhdyskuntalautakunta ovat käsitelleet arviointikertomuksen huomiot kokouksissaan.

Kaikki toimielimet antoivat vastaukset tarkastuslautakunnan huomioihin ja vastaukset on annettu tiedoksi valtuustolle 10.11.2025. Kunnanhallitus toteaa lausunnossaan, että jatkossa yleishallinnon asettamat tavoitteet asetetaan sellaisiksi, että niiden vaikuttavuutta ja toteutumista voidaan paremmin mitata ja tavoitteiden määrää vähennetään. Hyvinvoinnin mittareihin ja myös kunnan HYTE-kertoimen sisältöön tullaan jatkossa kiinnittämään enemmän huomioita. Työntekijöille on toteutettu henkilöstökysely ja sellaista käytetään jatkossakin säännöllisesti, jotta voimme vaikuttaa henkilöstön viihtyvyyteen ja pysyvyyteen vaikuttaviin tekijöihin. Elinvoimajaosto on käynnistänyt viestintäsuunnitelman laatimisen

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan antaman lausunnon mukaan toimiala kehittää vaiheittain omaa tavoitteiden toteutumisen arvioinnin mittaristoa, joka perustuu käytettyjen eurojen määrään suhteutettuna toiminnassa mukana oleviin toimijoihin. Sivistys- ja kulttuurilautakunnassa on aiemmin keskusteltu mittareiden merkityksestä ja niiden osalta on tarkoitettu suorittaa mm. vertailevaa tilastointia lähikuntien kanssa esimerkiksi käytetyt eurot/oppilas, käytetyt eurot/vakapaikka, käytetty tuntikehys/oppilas ja käytetyt eurot/kuljetusoppilas. Lisäksi sivistys- ja kulttuurilautakunta kiinnittää erityistä huomiota tavoitteiden määrään ja selkeisiin määrällisiin mittareihin talousarviota 2026 laadittaessa.

Tarkastuslautakunta huomioi arviointikertomuksen 2024 suositusten takia toimialoilla käynnistetyn toimenpiteet erityisesti tavoitteiden asetannan, toteutumisen arvioinnin ja mittaamisen osalta.

3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1 Toiminnalliset tavoitteet

Valtuusto on kokouksessaan 14.11.2022 (§ 65) hyväksynyt kunnan uuden kuntastrategian ”Toteuta unelmasi Lumijoella 2025”. Toiminta-ajatuksena on ”Elinvoimaa yhteistyöllä ja positiivisen energian virralla”. Lumijoen kunnan arvot ovat: yhteisöllinen, turvallinen, avoin ja arvostava sekä rohkea ja yritteliäs.

Strategiset kärkitavoitteet ovat:

1. Palvelumme ovat ennakkoluulottomia ja ketteriä
2. Investoimme tulevaisuuteen
3. Meren ja luonnon äärellä on tilaa elää ja hengittää
4. Uudistumme ja uudistamme

Jokaiselle kärkitavoitteelle on asetettu seurattavat mittarit. Mittareina käytetään mm. kuntalaiskyselyjä, yritysten määrää sekä yrittäjäbarometrien tuloksia, talouden tunnuslukuja, asukas- ja väestörakennekehitystä, hyvinvointi-indikaattoreja, hiilijalanjälkiä, kierätysastetta, some-näkyvyyttä, kunnan imagon ja tunnettuuden kehittymistä sekä työhyvinvoinnin mittareita. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohdattaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden osoittamat tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumassa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt.

Lumijoella asukkaita on vuoden 2025 lopussa 2.020, mikä on 12 enemmän kuin vuoden 2024 lopussa. Lapsia syntyi 26 (2024:29) ja kuolleita oli 16 (2024:25). Lumijoen väestörakenne on myönteinen, kun alle 15-vuotiaita on 23,8 % ja 15-64-vuotiaita on 56,1 % (2024).

Lumijoen HYTE-kerroin ([www. sotkanet.fi](http://www.sotkanet.fi)) oli 40/100 vuonna 2025 (2024:55/100 ja 2023:59/100). HYTE-kertoimen perusteella kunta sai valtionosuuden lisäosaa 24.700 euroa (2024: 34.400 euroa).

Hyvinvointiraportin 2025 mukaan mm. 18-24-vuotiaisen syrjäytymisriski (23,6 % vastaavan ikäisistä) on kasvussa ja on huomattavasti korkeampi kuin esim. Tyrnävällä (12,8 %) ja Limingassa (16,1 %). Lasten ja nuorten (% 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky) fyysinen toimintakyky (39,1 %) on parantunut merkittävästi (2024: 57,8 %), mutta on edelleen huonompi verrattuna esim. Liminkaan (25,8 %) ja Tyrnävään (27,8 %). Vastaavasti kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65-vuotta täyttäneillä/10.000 vastaavan ikäistä tulos oli 248,1, kun verrokeista Tyrnävällä tulos oli 332 ja Limingassa 437,6.

TEA-viisari (www.teaviisari.fi) näyttää kunnan ja hyvinvointialueen terveydenedistämistyön suunnan. Lumijoen osalta kaikkien sektoreiden tulos on 48, kun koko maan tulos 78. Pisteet ovat tilastossa vain kuntajohdon, liikunnan ja kulttuurin osalta. Tuloksen perusteella on nähtävissä merkittävästi kehittämistarvetta. Tietoa kerätään eri kyselyiden avulla, joten on tärkeää vastata aihetta koskeviin kyselyihin.

3.1.1 Yleishallinto

Valtuustoon nähden sitova taso on lautakunnan bruttotulot ja -menot. Investointiosan tulo- ja menomäärärahat ovat sitovia hanketasolla. Tuloslaskelmaosan tulo- ja menomäärärahat ovat ohjeellisia. Rahoitusosan tulo- ja menomäärärahat ovat ohjeellisia lukuun ottamatta pitkäaikaisten lainojen lyhennys- ja lisäysmäärärahoja, joita ei saa ylittää ilman valtuuston päätöstä.

Yleishallinnon tavoitteina olivat strategian neljä kärkitavoitetta. Tavoitteille oli asetettu yhteensä 20 toimenpidettä ja runsaasti määrällisiä ja laadullisia mittareita, joiden toteutumista ei ole esitetty tavoiteasetannan taulukossa tai systemaattisesti tekstiselostuksessa.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan seuraavat tavoitteet eivät toteutuneet (tulosta verrattiin vuoden 2024 toteutumaan tai arvio tehtiin toimintakertomuksen selonteon mukaan):

- työttömien osuus työvoimasta (10,5 %) kasvoi edellisestä vuodesta (8,9 %). Työttömyysaste Oulussa 15,1 %, Pudasjärvellä 19 %, Pohjois-Pohjanmaalla oli 13,6 % ja koko maassa 13,0 %. Lumijoen työttömyysaste on huomattavasti parempi vertailutietoihin nähden.
- työmarkkinatuen kuntaosuus (102.000 euroa) yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta (44.000 euroa).
- sairauspoissaolojen määrä (1905 päivää, 21,2 pv/hlö) kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta (1733 päivää)
- useita keskeisiä johtavien viranhaltijoita vaihtui, mutta rekrytoinnin ovat kokonaisuutena onnistuneet.
- kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö vaatii työstämistä. Kunta on edistänyt hyvinvointialueen palveluiden saatavuutta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulk/sis)

Yleishallinnon toimintatuotot olivat 215.626 euroa (2024: 281.655 euroa), kun talousarviossa varauduttiin 176.300 euroon. Toimintakuluja kertyi 1.137.421 euroa (2024: 934.004 euroa), mikä alitti talousarvion 42.000 eurolla. Toimintakatteen tavoite alittui 81.000 euroa. Sitovat ulkoiset toimintakulut toteutuivat 96,5 % ja toimintakulut 122,3 %.

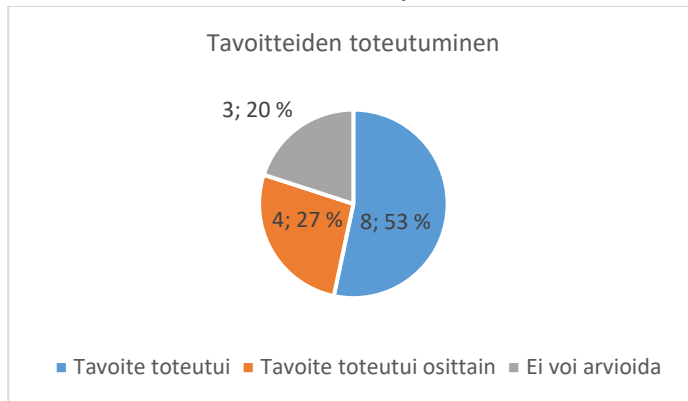
Tarkastuslautakunnan arvion mukaan yleishallinnolle asetetut taloudelliset tavoitteet toteutuivat. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ei kaikilta osin ollut mahdollista, kun tavoitteelle asetetulla toimenpiteillä ei ole selkeää mittarivastinparia. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita toistamiseen runsaaseen toimenpidemäärään ja suosittelee asettamaan tavoitteille selkeät mittarit sekä arvioimaan toiminnan vaikuttavuutta.

3.1.2 Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan toimintakertomuksessa on kuvattu vuoden 2025 toimintaa. Talousarviopoikkeamien syistä on myös raportoitu.

Opetustoimelle oli asetettu neljä strategian kärkitavoitetta tavoitteeksi sekä 15 toimenpidettä ja mittarit.

Seuraavassa kuviossa on esitetty tavoitteiden toteutumisen yhteenveto:

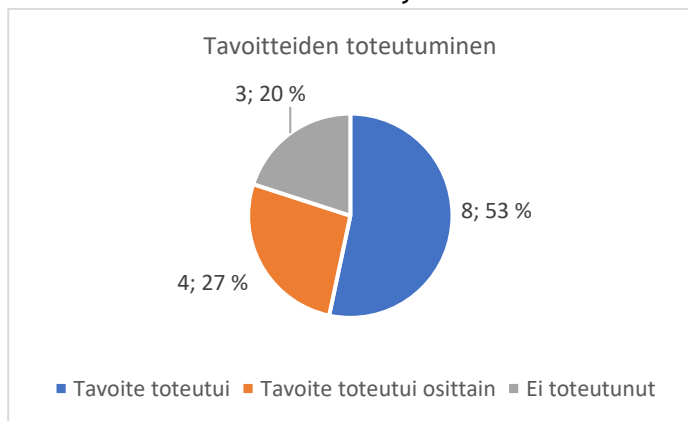
Asetetut tavoitteet voidaan todeta toteutuneen pääosin. Tehtävät, joita ei voinut arvioida:

- Opiskelun tuki; kolmiportainen tuen muuttaminen: osa-aikainen erityisopetus, pienryhmät, koulunkäynninohjaajat ja tuen muodot 7-9-luokilla. Mittareina opiskelussa pärjääminen ja opintomenestys sekä tuen portaiden toteutuminen Lumijoen peruskoulussa 1.8.2025 alkaen. Toteutumisessa ei raportoitu tehtävälle asetetun mittarin tuloksia.
- Hyvinvoiva koulu; yhteisöllinen oppilashuolto, hyvinvoinnin vuosikellon toteuttaminen. Yhteistyö nuorison kanssa. Tavoitteen mittarina hyvinvointikertomuksen indikaattorit sekä toteutuneet teemat ja tapahtumat. Toteutumisessa ei raportoitu tehtävälle asetetun mittarin tuloksia.
- Seudullisten yhteistyömahdollisuuksien edistäminen ja hyödyntäminen: Musiikki- ja kansalaisopiston palvelut, muut seudulliset yhteishankkeet. Tehtävän mittarina kursitarjonta ja hankkeiden tuotokset. Toteutumisessa ei raportoitu tehtävälle asetetun mittarin tuloksia.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta on päättänyt mobiililaitteiden täyskiellosta koulupäivän aikana 1.8.2025 alkaen. Muutoksen myötä on esimerkiksi välituntien kehittämistarvetta. Toimintakertomuksessa ei raportoitu, kuinka hyvin kieltoa on noudatettu.

Varhaiskasvatukselle on asetettu neljä strategian kärkitavoitetta tavoitteeksi sekä 14 toimenpidettä ja mittarit. Tarkastuslautakunta on arvioinut tehtävien toteutumista toimenpidekokonaisuuksittain.

Seuraavassa kuviossa on esitetty tavoitteiden toteutumisen yhteenveto:

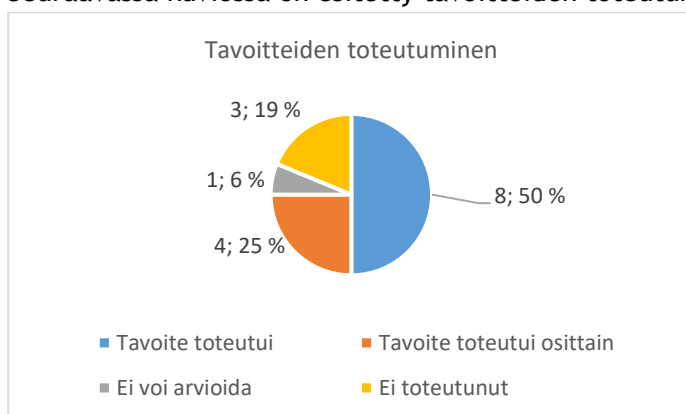

Asetetut tavoitteet voidaan todeta toteutuneen pääosin. Tehtävät, jotka eivät toteutuneet vuonna 2025:

- Johtajuuden sekä henkilöstörakenteen kehittäminen, pedagogisen johtajuuden kehittäminen. Mittarina työkuvat määritelty, henkilöstömäärät ja koulutukset. Työnkuvien määrittelyä tehtiin osittain tasopalkkaudistuksen yhteydessä. Koulutuksiin ja henkilöstömääriin ei ollut toteutumätietoa eikä mittaria.
- Varhaiskasvatuksen kehittäminen laadukkaaksi sähköistämällä palveluita. Mittarina varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän vaihto, työajanseuranta sähköiseksi. Uudistus ei toteutunut. Käyttöönotto vuoden 2026 aikana.
- Terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Mittarina lasten turvalliset varhaiskasvatuspäivät. Toimenpide ei toteutunut. Oppimisympäristön kokonaisturvallisuudesta ei raportoitu esim. palautteiden, kaatumisten tunnusluvuin. Toimintakertomuksessa todettiin, että pihat pidetään kunnossa.

Vapaa-aika- ja kulttuuritoimelle on asetettu neljä strategian kärkitavoitetta tavoitteeksi sekä 16 toimenpidettä ja mittarit. Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista toimenpidekokonaisuuksittain.

Seuraavassa kuviossa on esitetty tavoitteiden toteutumisen yhteenveto:

Asetetut tavoitteet voidaan todeta toteutuneen pääosin. Tehtävät, jotka eivät toteutuneet vuonna 2025:

- Postin palvelutoiminnan kehittäminen. Asiaa lakeudella -hanke. Mittarina postin palvelutarjonnan volyyymi. Tavoite ei toteutunut. Toimintakertomuksessa ei mainintaa hankkeen tilanteesta. Postipalveluissa oli ollut työntekijä koko vuoden. Palvelutoiminnan kehittämisestä ei raportoitu.
- Valtion hankeavustusten hyödyntäminen, johtamisjärjestelmän uusiminen. Mittarina talousluvut ja vertailtavuus muihin toimijoihin. Tavoite ei toteutunut. Valtion hankeavustuksia ei hyödynnetty.
- Nuorten palveluohjausverkoston toiminnan tehostaminen. Mittarina osallistuneiden nuorten määrä, kokoontumiskerrat. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto käynnistetty, mutta kokoontumiskertoja ja osallistuneiden määrää ei raportoitu.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulk/sis)

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan toimialueen toimintatuotot olivat 401.169 euroa (2024: 325.500 euroa), kun talousarviossa varauduttiin 322.250 euroon. Toimintakuluja kertyi 4,3 milj. euroa (5,6 milj. euroa), mikä ylitti talousarvion 170.750 eurolla. Toimintakatteen tavoite ylittyi 91.800 euroa. Maksutuotot ylittivät talousarvion 58.000 euroa ja henkilöstökulut ylittivät talousarvion 99.800 eurolla ja palvelujen ostot 59.900 eurolla. Henkilöstökulujen ylitystä selittää palkankorotukset ja tasopalkkaratkaisu sekä sijaiskustannukset. Palvelujen oston

poikkeamaa selittää pääosin arvioitua suuremmat kuljetuskustannukset. Sitovat ulkoiset toimintatulot toteutuivat 124,5 % ja toimintakulut 104,1 %, joten talousarviotavoite ei aivan toteutunut. **Varhaiskasvatuksen** toimintatuotot ylittivät talousarvion 18.500 eurolla (136,4 %) ja toimintakulut 62.200 euroa (105,3 %). Kuluja ylitystä selittävät arvioitua suuremmat kotihoitontuen ja kuntalisän menot sekä talousarviosta puuttuvat ruoan kuljetuskustannukset.

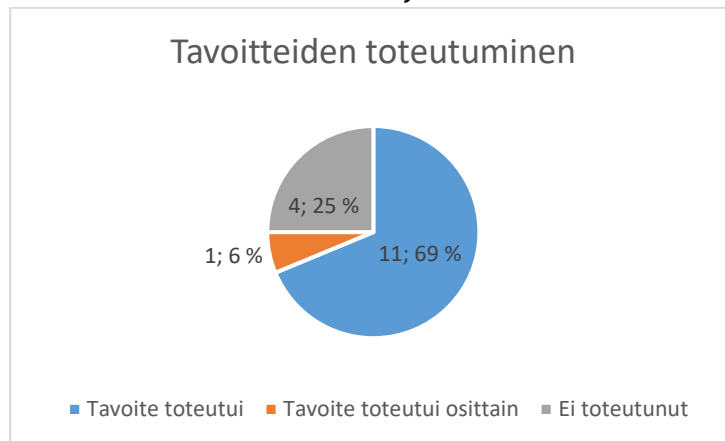
Talousarviossa sivistys- ja kulttuurilautakunnalle asetetut tavoitteet toteutuivat osittain. Toiminnallisia tavoitteita ei kaikilta osin voinut arvioida, kun toimenpiteille ei asetettu seurattavia mittareita ja niille tavoitearvoja. Tarkastuslautakunta kiinnitti toistamiseen huomiota tavoitteiden suureen määrään. Tarkastuslautakunta suosittaa myös arvioimaan tavoitteiden toteutumisen vaikuttavuutta.

3.1.3 Yhdyskuntalautakunta

Yhdyskuntalautakunta uusiutui vuoden 2025 alussa hallintosäännön muutoksen myötä. Lautakunnan viranhaltijoiden rooli muutoksessa selkiytyi, kun tekninen johtaja johtaa koko lautakuntaa. Yhdyskuntalautakunnan palveluihin kuuluvat joukkoliikenne, kiinteistöhoito sekä ateria- ja puhtauspalvelut.

Yhdyskuntalautakunnalle on asetettu neljä strategian kärkitavoitetta tavoitteeksi sekä 16 toimenpidettä ja mittarit. Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista toimenpidekokonaisuuksittain.

Seuraavassa kuviossa on esitetty tavoitteiden toteutumisen yhteenveto:

Asetetut toimenpiteet voidaan todeta toteutuneen pääosin. Tavoitteet, jotka eivät toteutuneet vuonna 2025:

- Uusia digipalveluita ei otettu käyttöön.
- Opasteiden määrää tai merellisen informaatiota ei lisätty.
- Työhyvinvointikysely toteutui, mutta vuoden 2025 tuloksia ei ole käytettävissä.
- Kuntalaisaloitteiden määrän kasvattaminen. Aloitteiden määrästä ei ole tietoa.

Lumijoki kuuluu Oulun seudun joukkoliikenteen yhteistoiminta-alueeseen. Vuoden 2024 loppupuolella otettiin käyttöön ns. tasataksa, joka laski etenkin reuna-alueiden nousijoiden lippujen taksaa. Lumijoen osalta käyttäjämäärä (nousijämäärä) kasvoi vuonna 2025 yhteensä 27 %.

Vuonna 2025 toteutettiin markkinavuoropuhelu, jolla kartoitettiin ateria- ja puhtauspalveluiden ulkoistamisvaihtoehtoa. Markkinavuoropuhelun tuloksena tehtiin päätös, ettei Lumijoen kunta tässä vaiheessa lähden kilpailuttamaan ko. toimintoja, vaan kehittää ja jalostaa niitä edelleen omana tuotantona. Vuoden 2024 aikana ateriapalveluissa pääosin luovuttiin luomuelintarvikkeiden käyttämisestä talouden tasapainottamiseksi. Ateriahinta 3,31 euroa/ateria laski edellisestä vuodesta 3 sentillä. Hinnasta elintarvikkeen osuus on 1,4 euroa. Ylijäämäruokaa on myyty henkilökunnalle ja myynnistä saatava tuotto ohjataan koulun oppilaskunnan hyödyksi. Toimintakertomuksessa ei raportoitu ruokahävikin määristä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulk/sis)

Yhdyskuntalautakunnan toimintatuotot olivat 1,34 milj. euroa (102,5 %) ja toimintakulut 2,1 milj. euroa (95,1 %). Toimintatuotot toteutuivat 26.000 euroa talousarviota parempana. Toimintakulut alittivat talousarvion 107.600 eurolla. Vuokratuotoissa toteutui merkittävin euromääräinen ylitys 114.000 euroa. Toimintakuluissa merkittävin alitus toteutui palvelujen ostossa (88,4 %).

Yhdyskuntalautakunnan asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin ja talousarvio toteutui suunniteltua parempana. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota joukkoliikenteen edelleen jatkuvaan myönteiseen kehitykseen. Joukkoliikenteen käyttäjämäärä kasvoi 27 % edellisestä vuodesta.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ruokahävikin määrää seurataan, jotta tarvittavat toimet hävikin vähentämiseksi on mahdollista toteuttaa. Ruokahävikin vähentämisen tiedottamista tulee tehostaa niin kestävästi kehityksen kuin talouden näkökulmasta. Ylijäämäruokaa on myyty henkilökunnalle.

3.2 Taloudelliset tavoitteet

Lumijoen kunnan tilikauden tulos vuodelta 2025 oli 191.000 euroa voitollinen (2023: 285.000 euroa). Poistoeron tuloutuksen myötä tilikauden ylijäämäksi muodostui 222.000 euroa.

Talousarvioon lisättiin tilikauden aikana 115.000 euroa toimintatuloja ja toimintamenoja yhteensä 3 165.000 euroa. Käyttötaloudessa tulojen ylityksiä kertyi 144.000 euroa ja menojen ylitystä 21.400 euroa. Maksutuottoja saatiin 63.000 euroa sekä tukia ja avustuksia 59.000 euroa arvioitua enemmän. Toimintakuluissa ylitys toteutui henkilöstökuluissa (102 %) ja muissa toimintamenoissa. Muut tiliryhmät toteutuivat alle talousarvion.

Verotuloja kertyi 131.000 euroa suunniteltua vähemmän. Valtionosuuksia tilitettiin 3,6 milj. euroa, mikä on 118.000 talousarviossa suunniteltua enemmän. Korkomenot alittivat talousarvion 122.000 eurolla.

Tuloveroprosenttia korotettiin vuodelle 2024. Vuodelle 2025 ei tehty muutoksia. Tuloveroprosentti on 8,9 %, mikä on sama kuin Kempeleen kunnassa. Manner-Suomessa keskimääräinen tuloveroprosentti on 7,54 % ja yleisin tuloveroprosentti 9,4 %. Yleinen kiinteistövero-prosentti oli 0,95 %, vakituiset asunnot 0,5 %, muu kuin vakituinen asunto 1,15 % ja rakentamaton rakennuspaikka 6 %. Em. veroprosentit säilytettiin ennallaan.

Investointien toteutuma oli 0,4 milj. euroa (netto). Suurimpina yksittäisinä hankkeina olivat Luonnontien kunnostus 302.000 euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty taloudellisia tunnuslukuja asukasta kohti. Vertailutiedoiksi on otettu manner-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan lukuja.

	2023			2024			2025		
	Manner-Suomi	Pohjois-Pohjanmaa	Lumijoki	Manner-Suomi Ennakko-tieto	Pohjois-Pohjanmaa Ennakko-tieto	Lumijoki	Manner-Suomi Ennakko-tieto	Pohjois-Pohjanmaa Ennakko-tieto	Lumijoki
Toimintakate €/as	-2566	-2936	-3228	-2602	-2831	-2900	-2895	-3128	-2911
Vuosikate €/as			625			498	375	271	525
Lainat €/as	3323	4038	4044	3491	4120	3939	3684	4447	3939
Konsernilainat €/as			4967			5527			5308
Kertynyt ylijäämä €/as			307			472			579
Konsernin kertynyt ylijäämä €/as			828			991			1100
Suhteellinen velkaantuneisuus %			100,1			107,5			95,9
Suht. velkaantuneisuus konserni %			117			138			123

Lumijoen kunnan talouden tunnusluvuissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten vuosien aikana. Ylijäämä paransi oman pääoman tilannetta.

	2023			2024			2025		
	Manner-Suomi	Pohjois-Pohjanmaa	Lumijoki	Manner-Suomi Ennakko-tieto	Pohjois-Pohjanmaa Ennakko-tieto	Lumijoki	Manner-Suomi Ennakko-tieto	Pohjois-Pohjanmaa Ennakko-tieto	Lumijoki
Verotulot €/asukas	2602	2415	1753	2503	2370	1895	2498	2394	1764
Valtionosuudet €/as	651	980	2222	607	992	1618	715	986	1759
Yhteensä	3253	3395	3975	3110	3362	3513	3113	3380	3523

Verotulot Lumijoen kunnassa on yhteensä 1.764 euroa/asukas, mikä on huomattavasti vähemmän kuin Manner-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin. Valtionosuudet kasvivat edellisestä vuodesta 0,3 milj. euroa. Valtionosuuksia Lumijoen kunta saa huomattavasti enemmän kuin Manner-Suomi ja Pohjois-Pohjanmaa keskimäärin.

Kunnan tilinpäätös 2025 muodostui talousarviossa ennakoitua positiivisemmaksi, mikä vahvasti kumulatiivista ylijäämää. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 0,22 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio on 0,2 milj. euroa ja muutettu talousarvio 0,15 milj. euroa ylijäämäinen. Kumulatiivista ylijäämää on taseessa vuoden 2025 ylijäämä huomioiden 1,17 milj. euroa ja kuntakonsernissa 2,22 milj. euroa.

Kuntalain 110 §:n mukaisesti kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tilikausi 2025 toteutui suunniteltua paremmin, mutta suunnitelmavuodet 2026-2028 näyttää hyvin haastavalta. Kun huomioidaan tilinpäätöksessä 2025 oleva kertynyt ylijäämä (1,17 milj. euroa) ja taloussuunnitelmakaudelle 2026-2028 arvioidut alijäämät (yhteensä -247.000 euroa), on peruskunnan kumulatiivinen ylijäämä 923.000 euroa.

Seuraavassa yli/alijäämätarkastelulaskelma:

Arvio peruskunnan yli/alijäämästä talousarviokaudella 2025-2028	
Edellisten tilikausien ylijäämä	947 798
Tilikauden ylijäämä 31.12.2025	222 208
Ylijäämät yhteensä 31.12.2025	1 170 006
Talousarvio 2026 ylijäämäarvio	- 36 476
Taloussuunnitelma 2027 ylijäämäarvio	- 103 000
Taloussuunnitelma 2028 alijäämäarvio	- 108 000
Alijäämät 2026-2028 yhteensä	- 247 476
Arvio peruskunnan yli/alijäämästä 31.12.2028	922 530

Vuosien 2026-2028 taloussuunnitelmassa valtionosuudet on arvioitu noin 3,8 milj. euron tasoon, mikä on noin 0,2 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2025 tilitys. Valtionosuuslaskelman 2026 mukaan vuonna 2026 valtionosuutta tilitetään 3,76 milj. euroa, kun talousarviossa on arvioitu 3,83 milj. euroa. Valtionosuuslaskelman toteutumisesta ei ole tietoa.

Kunnanhallitus perusti kokouksessaan 27.2.2023 (§ 49) talouden tasapainottamisryhmän. Kunnanhallitus käynnisti yhteistoimintamenettelyn 27.11.2023. Henkilöstöä lomautettiin vuonna 2024 sekä kunnallisveroprosenttia nostettiin puoliprosenttiyksikkö 8,4 prosentista 8,9 prosenttiin vuodelle 2025. Talousarvion 2026 perusteluissa todetaan, että Lumijoen kunnan talouden kehitysnäkymät tuleville vuosille ovat haastavat, mutta kunta on tietoinen tilanteesta ja ryhtynyt toimenpiteisiin talouden tasapainottamiseksi. Kunnan talouden tasapainottaminen vaatii edelleen laajoja talouden sopeuttamistoimia.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Lumijoen kunnan talouden kehitysnäkymät ovat haasteelliset. Kunta on jatkanut sopeutustoimia vähentämällä määräaikaista henkilöstöä ja hankinnoissa on pidetty maltillista linjaa. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen lapsimäärän vähetessä toiminnan resurssointia joudutaan sopeuttamaan käytettävissä oleviin tuloihin.

Positiivista kuitenkin on, että kumulatiivista ylijäämää on saatu taseeseen kerrytettyä useamman tilikauden aikana.

4 HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä 31.12.2025 oli yhteensä 90 (2024: 96, 2023:107), joista 70 työntekijää oli vakituudessa työsuhteessa. Henkilöstö väheni vuoden 2025 aikana kuudella työntekijällä. Henkilöstön keski-ikä on 47,8 vuotta.

Sairauspoissaoloja kertyi vuonna 2025 yhteensä 1966 päivää, joka tarkoittaa noin 21,2 pv/hlö (2024: 1733 päivää; 18 pv/hlö, 2023: 1022 päivää; 9,9 pv/hlö), mikä kunnissa on keskimäärin 16,3 pv/hlö (www.ttl.fi, vuonna 2024). Sairauspoissaolojen määrä on keskimäärin merkittävästi suurempi kuin vuonna 2024 ja kunnissa keskimäärin. Sairauspoissaolojen määrän kasvua selittää osin yksittäiset pitkät sairauspoissaolot. Sairauspoissaolojen merkittävimmät syyt ovat tuki- ja liikuntaelinsairaudet 43,8 % ja mielenterveyden häiriöt 21,5 %. Tapatumia sattui 78, joista 60 sattui vapaa-ajalla.

Henkilöstökulut olivat vuonna 2025 yhteensä 4,67 milj. euroa ja 4,72 milj. euroa vuonna 2024.

Yleisesti (EKK) arvioidaan, että yhden sairauspäivän hinta työnantajalle on noin 370 euroa, jolloin sairauspoissaolojen kustannus työnantajalle olisi noin 727.000 euroa, kun laskennallinen kustannus vuonna 2024 oli 641.000 euroa.

Vuonna 2025 toteutettiin kaksi työhyvinvointikyselyä. Tulosten perusteella aloitettiin opetustoimen hallintojärjestelmän kehittämistyö. Yleishallinnon alalla tarpeelliseksi nähdyt kehittämistoimenpiteet koskevat varhaisen tuen mallin käytön kouluttamista esihenkilöille sekä työssä jaksamista. Kehityskeskustelut käytiin opetustoimessa keväällä ja yleishallinnossa kesäkaudella.

Sairauspoissaolojen määrä on kasvanut merkittävästi vuodesta 2025. Pitkien sairauspoissaolojen pääasiallinen poissaolon syy on tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Tarkastuslautakunta kannustaa ottamaan varhaisten tuen mallin aktiiviseen käyttöön sekä pehdyttämään esihenkilöt varhaisen tuen mallin mukaisiin toimenpiteisiin. Etenkin korvaavan/keventävän työn hyödyntäminen tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvissa poissaoloissa työterveyshuollon kanssa.

Työhyvinvointikysely toteutettiin vuonna 2025. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että toimintakertomuksessa raportoidaan työhyvinvointikyselyn keskeisimmät tulokset. Tarkastuslautakunta painottaa vuosittain toteutettavan henkilöstön työhyvinvointikyselyn toteuttamisen tärkeyttä, tulosten arviointia sekä tulosten perusteella tarvittavien toimenpiteiden käynnistämistä viipymättä.

5 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Lumijoen kunnan konserniin kuuluu tytäryhteisönä Lumijoen Vesi Oy (75,05 %) ja Kiinteistö Oy Lumijoen Kartano (100 %). Lisäksi konsernitilinpäätökseen yhdistellään ne kuntayhtymät, joissa Lumijoen kunta on jäsenenä. Valtuusto on 15.12.2025 § 82 hyväksynyt päivitetyn konserniohjeen voimaantulevaksi 1.1.2026 alkaen.

Kiinteistö Oy Lumijoen Kartanon tehtäväksi on määritelty vuokra-asuntotoiminnan hoitaminen niin, että toiminta tuottaa kulunsa velkaantumatta ja asuntojen arvo säilyy. Kiinteistö Oy Lumijoen Kartanon liikevaihto oli 670.283 euroa (2024:640.904 euroa), liikevoitto 54.900 euroa (2024:68.500 euroa) ja tilikauden ylijäämä 29.459 euroa (2024: -1.664 euroa). Yhtiöllä on pitkäaikaista lainaa 2,99 milj. euroa. Oma pääoma on 134.000 euroa.

Talousarvion 2025 mukaan Kiinteistö Oy Lumijoen Kartanon tehtävänä on kuntakonsernin johdon ohjeiden mukaan hoitaa vuokra-asuntotoimintaa niin, että toiminta tuottaa kulunsa velkaantumatta ja asuntojen arvo säilyy.

Lumijoen Vesi Oy:n tehtävänä on turvata kuntalaisille laadukkaan ja hinnaltaan kilpailukykyisen puhtaan veden saatavuus ja jäteveden käsittelyn hoitaminen. Lumijoen Vesi Oy:n liikevaihto oli 407.062 euroa (2024:402.812 euroa) ja tilikausi oli voitollinen 25.686 euroa (2024:17.312 euroa).

Kunnan vuoden 2025 talousarviossa konserniyhtiöille asetettiin tavoitteet, mutta niiden toteumista ei ole raportoitu. Konserniohje on päivitetty ja uusi konserniohje 2026 tulee voimaan 1.1.2026 alkaen.

6 SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Lumijoen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -ohjeistus päivitettiin valtuustossa 15.12.2025. Uusi ohjeistus vastaa kunnan nykytilannetta ja lainsäädännön vaatimuksia ja se tulee voimaan vuonna 2026. Hallintosääntö on uudistettu huhtikuussa 2025 ja uusin päivitys on hyväksytty valtuustossa 16.2.2026 § 66.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden päivityksen yhteydessä toteutettiin syksyllä 2025 koko organisaation kattava riskienhallinnan kartoitus. Kartoitus tukee uuden ohjeistuksen toimeenpanoa ja toimii kunnan riskienhallinnan vuosittaisen seurannan lähtökohtana. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon mukaan kehittämistoimia tarvitaan riskienhallinnan saaminen osaksi toimintayksiköiden työtä, hankintaprosessin läpiviemiseen, tietoturvan parantamiseen ja digitaalisten toimintamallien hyödyntämiseen sekä kiinteistökannan kunnossapidon toimenpiteisiin.

Tarkastuslautakunta korostaa viranhaltijapäätösten ajantasaisuutta sekä sitä, että päätökset tehdään hallintosäännössä määritellyn toimivallan puitteissa ja kattavat kaikki viranhaltijan tehtäviin kuuluvat asiat.

Tarkastuslautakunta huomioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden sekä konserniohjeen päivityksen vastaavan nykyistä toimintaympäristöä.

Tarkastuslautakunta kannustaa toteuttamaan vuosittain toimialakohtaisen riskienkar-toituksen sekä tekemään kartoituksessa mahdollisesti ilmenneet korjaustoimet.

7 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan tilinpäätös 2025 muodostui talousarviossa enna-koitua positiivisemmaksi, mikä vahvasti kumulatiivista ylijäämää. Talouden näkymät kun- nassa ovat kokonaisuudessaan erittäin haasteelliset. Kunnan taloutta on vahvistettava edelleen, jotta kunnan toiminta voi jatkua itsenäisenä kuntana. Vuonna 2023 hyväksytyn sopeuttamisohjelman toimi on jatkettu. Virkoja ja toimia on jätetty täyttämättä ja mää- rääkaisia työsuhteita on vähennetty. Tarkastuslautakunta korostaa, että valtionosuusra- hoituksen tason epävarmuus ja toimintaympäristön muutokset haastavat entisestään ta- louden tasapainon hallintaa.

Talousarviossa toiminnallisille tavoitteille on määritetty toimenpiteet ja mittarit. **Tarkas- tuslautakunta ehdottaa vähentämään tavoitteiden määrää sekä lisäämään selkeämmin arvioitavia tavoitteita siten, että tavoitteille asetettaisiin myös määrällisiä/numeerisia mittareita.** Tarkastuslautakunta suosittaa myös arvioimaan tavoitteiden toteutumisen vaikuttavuutta.

Lumijoen kunnan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti ja taloudel- liset tavoitteet saavutettiin. Vuoden 2025 tilinpäätös muodostui ylijäämäinen ja kumula- tiivinen ylijäämä näin ollen vahvistui.

Tilintarkastaja on antanut 13.5.2026 tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2025. Kertomus ei sisällä huomautuksia. Tilintarkastaja on esittänyt tilinpäätöksen 2025 hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille vuoden 2025 osalta. Tarkastuslautakunta yh- tyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä sekä kunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä ja toivoo positiivista kehittämis- otetta jatkossakin.

Lumijoella 13. päivänä toukokuuta 2026

Veli-Antero Kaakinen
puheenjohtaja

Toni Hangasvaara
varapuheenjohtaja

Marja Nybacka
jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 16 pages before this page

Dokumentet inneholder 16 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 16 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 16 sider før denne side

Detta dokument innehåller 16 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende